

לממש את הפוטנציאל

לפסיקת בג"ץ בנוגע לגיוס החרדים עשויות להיות משמעויות כלכליות מרחיקות לכת על כלל המשק הישראלי

"לחלחל אחורנית" ולדחוף לשילוב מתמטיקה ואנגלית בגילים צעירים יותר. אולי לא אצל כל הבנים החרדים, אבל ניתן להניח שאלו שרואים את עתידם מחוץ לישיבה יראו בשילוב לימודי מתמטיקה ואנגלית עם לימודי הקודש מסלול ראוי שיכול לתרום להם בשירות הצבאי ואחריו. גם אתגרי המשק וצורכי הצבא מחייבים להזניק לגברים החרדים כישורים מתאימים, כולל נגישות ללימודי מתמטיקה ואנגלית לפני גיל 18. כך שקידום מסגרות חינוכיות ממלכתיות חרדיות ותמריצים ללימודי מתמטיקה ואנגלית כולל בישיבות תיכוניות חרדיות יכולים לתת לכך מענה. פלטפורמות דיגיטליות המותאמות לחרדים ללמידה מרחוק של מקצועות אלו עד לרמת הבגרות יכולות לתת מענה חלקי לבנים חרדים שלא מקבלים גישה ללימודים אלו במסגרת בית הספר. בניית מסלולי שירות מתאימים לחברה החרדית ותמריצים כלכליים ברמת הפרט יכולים לסייע לממש את פוטנציאל התרומה של חרדים לצמיחה ולפריון העתידיים של המשק. •

הכותבת היא מנהלת המרכז למדיניות כלכלית של החברה החרדית במכון אהרן למדיניות כלכלית, אוניברסיטת רייכמן

החוק היה חיבור כפוי בין גיוס חרדים לצבא ובין מחויבות בלעדית ללימודים בישיבה. כך, על מנת לקבל רחיות שירות עד גיל הפטור (היום 26) הגבר החרדי היה חייב ללמוד בישיבה לפחות 45 שעות בשבוע ללא אפשרות חוקית לעבוד או ללמוד מקצוע. עם זאת, מרגע שגיוס לצבא הוא חובה, הרי שאין כל הכרח ללמוד בישיבה אחריו וניתן לפנות ללימודי מקצוע או להשתלב בשוק העבודה כבר בגילים צעירים יותר, ולאילו יש השפעה מאקרו כלכלית ופוטנציאל לצמיחה של כלל המשק.

ככל שיתאפשרו רכישת השכלה ולימודים בשלב מוקדם יותר, כשהגבר עדיין לא בעל משיכה, תגבר היכולת להשקיע בהכשרות מקצועיות ארוכות ואיכותיות שיובילו לתעסוקה איכותית. היכולת לרכוש הכשרה מקצועית מיד אחרי הצבא, או אפילו כחלק מהשירות, וההזדמנות לרכוש במהלך השירות גם כישורים רבים, יכולות לסייע להשתלבות בתעסוקה ולתרום להעלאת פריון העבודה של הגברים החרדים.

כיום, גבר חרדי מסיים ישיבה תיכונית ללא לימודי ליבה כמו אנגלית ומתמטיקה. החובה להתגייס והיכולת להשתלב במסלול איכותי בשירות הצבאי ולאחר מכן בתעסוקה, יכולות

כיום שכחו, אך מקום המדינה ועד 1977 הגברים החרדים התגייסו ברובם המכריע לצבא, למדו לימודי ליבה והשתלבו בשיעורים גבוהים בשוק העבודה. הייתה זו שורה של צעדי מדיניות שהובילו למצב הנוכחי שבו המדינה מעבירה סכומי כסף גדולים המאפשרים לגברים החרדים להתמקד בלימוד תורה, להימנע משירות צבאי ולהשתתף בשיעורים נמוכים בשוק העבודה. עוד מאפשרים כספי המדינה לקיים מערכת חינוך שאינה מעניקה לגברים החרדים יכולת השתלבות כלכלית.

חשוב לציין כי מלבד סוגיית השוויון בנטל, להחלטת בג"ץ על חובת גיוס של בני הישיבות ישנן השלכות כלכליות משמעותיות על הישיבות, על משק הבית החרדי ועל כלל המשק הישראלי. הישיבות יושפעו שכן בהיעדר מסגרת חוקית לפטור מגיוס, לא ניתן יהיה להעביה להן כספי תמיכות עבור תלמידים שחייבים בגיוס. משקי הבית החרדיים יושפעו שכן הצעד הבא הוא ביטול סבסוד מעונות יום והנחה בארנונה. אלו ניתנים לאברכים בזכות הסדר "תורתו אמנותו", וכיוון שבוטל, אין בסיס חוקי להענקתם.

ואיך יושפע המשק מגיוס חרדים? עד ביטול